

سیری در دین

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

کتاب سیری در دین

جلد ۱ - ۲ - ۳

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

۹۰۸۷۶ - ۷۸۶۶۶ - ۸۰۷۸۶

مولفین:

روح الله صمدی

معصومه جوادیان

محبوبه غفاری

ویراستار: فاطمه جعفرآبادی

سرشناسه: صمدی، روح‌الله، ۱۳۵۹ -

عنوان و نام پدیدآور: سیری در دین / مولف روح‌الله صمدی، معصومه جوادیان، محبوبه غفاری.

مشخصات نشر: تهران - فروش - ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۱۲۳ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۶۹۸۷-۳-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: دین - فلسفه

شناسه افزوده: جوادیان، معصومه، ۱۳۵۹ -

شناسه افزوده: غفاری، محبوبه، ۱۳۶۲ -

ردیف کنگره: ۱۳۹۵ س۸ص/۴۸ BL

پسندیدنی: ۲۰۰/۱

شماره کتابشناختی: ملی ۴۴۹۷۰۸۸

انتشارات فروش

سیری در دین

روح‌الله صمدی - معصومه جوادیان - محبوبه غفاری

ناظر فنی: صدیقه طالبی

صفحه آرا: معین دلاوری

طراح جلد: علی عشقی

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق چاپ و نشر مخصوص و محفوظ ناشر است.

آدرس: تهران - میدان انقلاب اسلامی - خیابان کارگر شمالی بالاتر از نصرت - پلاک ۱۱۴۶

تلفن: ۶۶۵۶۹۸۹۱ و ۶۶۹۳۱۶۶۹ دورنگار: ۸۹۷۸۴۵۵۸

وبسایت: www.hamyari.in

فهرست مطالب

۸	پیشگفتار
۹	مقدمه
۹	اهمیت و ضرورت موضوع
۱۱	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات
۱۲	پیشینه کتاب
۱۷	دین در لغت و اصطلاح
۱۷	معنی لغوی در دین
۱۹	«مِلّه» در لغت و اصطلاح
۲۱	«منهاج» و «رع-شرعه-شریعه» در لغت و اصطلاح
۲۲	نفاوت «ین» ، «مِلّه» ، «شریعه» و «منهاج»
۲۶	«دین» از دیدگاه دانش‌پژنان اسلامی
۲۹	«دین» از دیدگاه بشمندان عربی
۳۳	تاریخ پیدایش دین
۳۶	دین انسان‌های اولیه
۳۹	پیدایش بت پرستی در بشریت
۴۰	پیامبران صاحب شریعت
۴۲	منشاء و انگیزه‌ی پیدایش دین
۴۷	«آیا روزگار دین سپری شده است؟»
۴۸	نیاز بشر به قانون و دین
۵۱	فلسفه و هدف دین
۵۴	دین و مقتضیات زمان
۵۷	اختلاف در دین و شرایع
۶۱	اختلاف شرایع
۶۷	علل اختلاف در دین
۷۳	تحریف دین
۷۵	پیوستگی شرایع انبیاء
۷۸	نسخ ادیان و شرایع
۸۳	نسخ اسلام
۸۸	تکامل دین
۹۱	دین حق و حقیقت دین
۹۱	دین حق و دین باطل

۹۴	دین و فطرت
۹۹	دین واحد
۱۰۱	دین حنیف
۱۰۶	ویژگی‌های دین حق
۱۱۱	نتیجه‌گیری
۱۱۳	محدودیت‌های تحقیق:
۱۱۳	پیشنهادهای:
۱۱۴	فهرست آیات
۱۲۰	منابع و مآخذ

www.ketab.ir

خداوند هر موجود را که خلق می کند، به سوی هدفش راهنمایی می کند و او را به سر منزل تکاملش هدایت می کند. چنان که قرآن کریم از زبان موسی (ع) می فرماید: «رَبِّنا الَّذی اعطى کل شیء خلقه ثم هدی»^۱؛ و از آن جا که انسان اشرف مخلوقات است، پس طبعاً او هم باید هدف و کمالی داشته باشد و این هدف چیزی جز سعادت او نیست. اما خداوند انسان را بدون راهنما رها نکرده است تا سرگردان بماند، بلکه فطرت پاک و عقل سلیم به او عطا کرده است تا بتواند راه حق را از باطل تشخیص دهد. اما فطرت و عقل تا حدی می توانند راهنمای او باشند؛ و هنگامی که زنگار غفلت، فطرت پاک را بپوشاند و عقل هم در مقابل مسائلی که اطلاع از آنها ندارد، متعطل شود، خداوند از طریق وحی و فرستادن پیامبران، راه حق را به بشر معرفی می کند. و برنامه ای به او ارائه داد و برای او خط مشی تعیین کرد تا به کمال خود برسد. این برنامه همان دین است و عمل به آن موجب به سعادت رسیدن انسان است. اگر در عصر حاضر می بینیم که انسانیت حلقه ای گسسته است و انسان ها به پوچی رسیده اند، نتیجه ی عمل نکردن به دین است و هر کس راه و عمل خیر را بر حق می داند «کل حزب بما لدیهم فرحون»^۲ اما به دنبال این پوچی و اختلافات بی اساس، این نتیجه رسیده است که هیچ چیز جز یک نیروی الهی و یک قانون الهی نمی تواند از این پهنه نجات دهد. و بشریت اصلاح نمی شود تا زمانی که دین زنده شود. «ان اقمیمو الدین ولا تفرقوا فی»^۳. «اینها را با اقامه ی دین و دستور آن، چیزی جز سعادت و آرامش و صلح نمی تواند بر جهان حاکم شود. این کتاب مصمم است تا با تمسک به آیات شریف الهی و روایات معصومین (ع) و دیگر منابع الهی، تصویری روشن از دین را در مقابل جویندگان حقیقت قرار دهد.

۱- طه: ۵۰ «پروردگار ما کسی است که هر چیزی را خلقی که در خور اوست داده. سپس آن را هدایت فرموده است.»

۲- روم: ۳۲ «هر حزبی به آن چه نزد خود دارند، دل خوش دارند.»

۳- شوری: ۱۳ «دین را بر پا دارید و در آن تفرقه اندازی نکنید.»

خداوند از زمان آفرینش انسان، در نهاد او غرایز و تمایلات مختلفی قرار داد و به او فطرت پاک و عقل سلیم بخشید و با این سرمایه های بزرگ او را در وادی کمال گذاشت تا که بتواند به اصل خویش که همان بعد خدایی بودن اوست، برگردد» و نفخت فیه من روحی^۱ اما این غرایز هر کدام او را به سویی می کشاند و اگر بینش از مقدار و حد خود پیش روند، با فطرت پاک او ناسازگار است و عقلش آن را نمی پذیرد.

مسئله ای که مطرح است این است که چرا دین برای بشر وضع شده است؟ و آیا بشر نمی توانست با همین عقل و فطرت به تکامل برسد؟ و اصولاً چگونه دین می تواند راه سعادت را نشان دهد، در حالی که به ظاهر می رسد آزادی غرایز را از او سلب کرده است؟ و اگر دین باعث سعادت بشری است، پس این اختلاف برای چیست؟ و چرا دین از اول به یک صورت ارائه نشد تا موجبات این همه اختلاف پیش نیاید؟

این کتاب سعی بر این دارد که با توجه به کتب و منابع معتبر اسلامی، هدف دین، نسخ ادیان، اختلاف شرایع و در نهایت، دین حق را تبیین و معرفی نماید. موضوعاتی که هر کدام از آن ها، ذهن بشر را به خود مشغول داشته و همواره در جستجوی یافتن پاسخی قانع کننده برای آن ها بوده است. تا از این طریق توانسته باشیم پاسخ هایی مناسب برای این سؤالات دائمی پیدا کنیم.

اهمیت و ضرورت موضوع

از اوایل دوران زندگی بشر تا کنون، بحث دین یکی از مهمترین بحث های مطرح شده بوده است و تقریباً دیگر موضوعات، تحت الشعاع این موضوع قرار گرفته اند؛ به طوری که ارتباط بین ملت ها و کشورهای گوناگون در زمینه های مختلف از جمله جنگ و صلح، ارتباط تجاری و اقتصادی، تبادل فرهنگی و... همیشه متأثر از دین بوده است؛ که نمونه بارز آن جنگ های صلیبی میان مسیحیان و مسلمانان و جنگ های فرقه ای در بین مسلمانان است. البته این

درگیری های قومی بر اثر اختلاف در دین بوده است که ناشی از جهل و بغی (ظلم) دین داران بوده است. «و ما اختلف فيه الا الذين اوتوه من بعد ما جاءتهم البينات بغيا بينهم»^۱ و همین درگیری ها باعث شده است که برخی دین را مایه ی اختلاف بشر بدانند و دین را ذم کنند. تا آنجا که مارکس دین را محصول از خود بیگانگی و بیانگر منافع طبقاتی می داند. و بر این اعتقاد است که دین هم ابزار فریفتگی و ستمگری به طبقه ی زیر دست جامعه است و هم بیان اعتراض علیه ستمگری می باشد و نیز نوعی تسلیم و مایه ی تسلی در برابر ستمگری است.^۲ و در جایی دیگر چنین می گوید:

«انسان سازنده ی دین است نه دین سازنده ی انسان؛ دین افیون مردم است. در یک کلام من انغمه خدایان بیزارم».^۳ اما باید بگوییم که چنین نیست و این اختلاف ریشه در جهل و ظلم دارد. اصل و اساس دین یکی است و با این اختلاف مخالف است.

در عصر کنونی که ارتقاء بین ملل مختلف بسیار بیشتر از گذشته و دین نقش بسزایی در این ارتباط دارد، بشریت در این اندیشه است که وجه مشترکی میان ادیان مختلف پیدا کند و به نوعی، موجب تقریب مذاهب شود. از این همه اختلاف رهایی یابد؛ چرا که گام برداشتن در این مسیر، گام برداشتن در جهت صلح و آرامش و تعالی بشری است.

بنابراین بحث دین هم اکنون یکی از مهمترین بحث های مطرح شده در محافل جهانی است و با شناخت سیمای حقیقی دین، اهمیت و ضرورت این رفع اختلافات بین دین داران، انتخاب شیوه ی صحیح سلوک با دیگر ادیان، جلوگیری از خصایص مادی و معنوی فراوان

۱-بقره/۲۱۳: «و جز کسانی که کتاب به آن هاداده شد. پس از آن که دلائل روشن برای آنان آمده، به خاطرستم میانشان بود در آن اختلاف نکردند».

۲-همیلتون، ملکم «جامعه شناسی دین» ترجمه ی ثلثی، محسن، تهران: انتشارات تبیان، چاپ اول، ۱۳۷۷، ص ۱۳۷

۳-جمعی از نویسندگان، «جستارهایی در کلام»، تهران: انتشارات سمت، چاپ اول، ۱۳۸۱، ص ۱۹۹.

حاصل از اختلافات در مبانی نظری و علمی دین و دین داران و رسیدن به سعادت بشری که هدف بزرگ و متعالی حیات انسانی است، مشخص می شود.

تعریف واژه‌ها و اصطلاحات:

هر پژوهشی بر محور تعدادی از واژه‌ها ی کلیدی می چرخد و پیرامون آن واژه‌ها، مسایلی گفته می شود. در این پژوهش هم واژه‌هایی به قرار زیر به کار رفته اند که لازم است به تعریف آن‌ها پرداخته شود:

دین: در لغت به معنای جزا و پاداش و کیش و آیین آمده است^۱ و در اصطلاح دین یک نهاد الهی است که انسان‌ها را به سوی آن چه از نظر اعتقادات، حق و درست است و نیز به آن چه در رفتار و روند زندگی بهر و برگزیده تر است، راهنمایی کند.

مله: در لغت به معنای آیین است.^۲ و در اصطلاح کلیت دین است و همه ی آن چیزی است که پیامبران می آورند.^۳

شریعت: در لغت به معنای دین و آیین است و در اصطلاح، قانونی است که پیامبر از جانب خداوند عالم بر مردمان آورده است. جمیع مقررات اخلاق و حقوقی هر یک از ادیان آسمانی.^۴

نسخ: عبارت است از برداشته شدن حکمی از احکام دین یا در اثر سپری شدن وقت و مدت آن، یعنی تغییر یافتن حکم چیزی یا سپری شدن وقت و دوران آن حکم.^۵

۱-اصفهانى، راغب، «المفردات فی غریب القرآن»، ترجمه ی خسروی حسینی، غلام رضا ج. تهران: انتشارات مرکز سوره، ۱۳۷۵، ص ۶۹۹.

۲-خرمشاهی، بهاء الدین، «دانشنامه ی قرآن و قرآن پژوهی»، ج ۲، تهران: انتشارات دوستان، چاپ دوم، ۱۳۷۷، ص ۲۱۵۳.

۳-ابن منظور، «لسان العرب»، ج ۱۱، قم: نشر ادب الحوزه، ۱۴۰۵، ص ۶۳۱.

۴-الجزیر، المللی، «فرهنگ عربی به فارسی لاروس»، ج ۲، تهران: انتشارات امیر کبیر، چاپ چهارم، ۱۳۷۲، ص ۱۲۹۵.

۵-حریری، یوسف، «فرهنگ اصطلاحات قرآنی»، قم: انتشارات هجرت، چاپ اول، ۱۳۷۸، ص ۲۰۷.

۶-خوبی، ابوالقاسم، «بیان در علوم و مسایل کلی قرآن»، ترجمه ی نجمی، محمد صادق و هاشم زاده، هاشم، تهران: انتشارات وزارت فرهنگ، چاپ اول، ۱۳۸۲، ص ۳۴۲.